

cutting through complexity™

Anskaffelser og rammeavtaler

Rapport

Del 1

Tønsberg kommune

Forvaltningsrevisjon 2010

Forord

Kontrollutvalget har bestilt forvaltningsrevisjon rettet mot inngåelse og bruk av rammeavtaler i Tønsberg kommune og i Tønsberg kommunale Eiendom KF (heretter TkE).

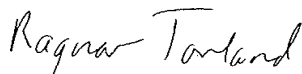
Del 1 av rapporten er svar på kontrollutvalgets bestilling av revisjonen vedrørende Tønsberg kommune. Del 2 av rapporten er svar på kontrollutvalgets bestilling av revisjonen vedrørende TkE.

Oppbygging av del 1

Våre konklusjoner og anbefalinger er tatt inn i hovedbudskapet. Kapittel 1 har en innledning til del 1. I kapittel 2 og 3 er det redegjort for metode og revisjonskriterier som har vært brukt. Revisjonskriterier er listet i vedlegget til del 1. I kapittel 4 er fakta tatt inn. I kapittel 5 er våre vurderinger.

KPMG vil takke for verdifull hjelp fra Tønsberg kommune.

Tønsberg 20. januar 2011

Ragnar Torland
Partner

Innhold

Hovedbudskap	4
1 Innledning	7
2 Metode	8
3 Revisjonskriterier	9
4 Fakta	9
4.1 Oversikt over rammeavtaler	9
4.2 Rutiner ved anskaffelse av rammeavtaler	9
4.3 Rutiner ved avrop på rammeavtale	11
4.4 Kontroll av avrop på Bydrift rammeavtaler	13
4.4.1 Avrop på rammeavtale med entreprenører	13
4.4.2 Avrop på rammeavtale for VA- materiell	16
4.5. Kontroll av avrop på VOIS rammeavtaler	17
5 Vurdering	19
Vedlegg	22

Hovedbudskap

Forvaltningsrevisjonen har vært rettet mot anskaffelser av rammeavtaler i Tønsberg kommune. Forvaltningsrevisjonen har vært rettet mot rutiner i kommunen for anskaffelser av rammeavtaler og avrop. Revisjonen er ikke en gjennomgang av offentlige anskaffelser opp mot lov og forskrift om offentlige anskaffelser. En slik gjennomgang ble foretatt i en forvaltningsrevisjon høsten 2010¹.

Det har vært et særlig fokus på virksomheten Bydrift, som inngår ca 44 prosent av rammeavtalene som inngås i kommunen.

Formålet har vært å kartlegge omfanget av rammeavtaler, samt vurdere rutiner for inngåelse og bruk av rammeavtaler. Nedenfor er våre konklusjoner og anbefalinger.

Problemstilling 1: I hvilket omfang har kommunen og kommunale foretak rammeavtaler pr. i dag?

Tønsberg kommune har 54 rammeavtaler. 30 avtaler er inngått gjennom samarbeidet med Vestfold offentlige innkjøpssamarbeid (heretter VOIS). 24 avtaler er inngått av bydrift. Det er ingen andre i kommunen som inngår egne avtaler. I tillegg kommer 14 avtaler inngått av TKE, det vises til del 2 av rapporten.

De fleste avtalene har en varighet på inntil 4 år, inklusive opsjonsår. Samtlige VOIS avtaler har en estimerte kontraktsverdi som ligger over EØS- terskelverdi². Hos Bydrift har gjeldende avtaler en årlig verdi på mellom ca. 60 000 og 33 mill kroner.

Problemstilling 2: Hva er rutinene for inngåelse av rammeavtaler?

Virksomhetsledere har fullmakt til å inngå rammeavtaler.

Kommunen har generelle etiske retningslinjer som omtaler krav til uavhengighet og objektivitet hos ansatte, og spesifikke etiske retningslinjer for anskaffelser, som også gjelder ved avrop³ på rammeavtaler.

Kommunens policy for inngåelse av rammeavtaler er å inngå avtaler sammen med andre kommuner, for å utnytte markedsmakten dette gir. Kommunen har ikke en ajourført oversikt over behovet for rammeavtaler.

Anbefaling

Vi anbefaler at kommunen utarbeider en oppdatert oversikt over kommunens behov, (hvilke rammeavtaler som skal inngås), og prioriterer inngåelse av avtaler. Dette for å effektivisere kommunens innkjøp og oppnå økonomiske besparelser.

Problemstilling 3: Hva er rutinene for avrop på rammeavtaler?

¹ Offentlige anskaffelser, forvaltningsrevisjon 2010, Tønsberg kommune.

² Dvs. mer enn 1,6 millioner for vare- og tjenestekontrakter og mer enn 40,5 millioner for bygge- og anleggskontrakter, jfr. Forskrift om offentlige anskaffelser § 2-2.

³ Med avrop menes kjøp/tildeling av kontrakter innenfor rammeavtaler som kommunen har inngått, jfr. forskrift om offentlige anskaffelser § 6-2 og § 15-2.

Det er opp til virksomhetsledere å organisere avrop på rammeavtaler i sin virksomhet, herunder viderelegere myndighet for å gjøre avrop.

Avrop skal begrenses til et færrest mulig antall personer. Avrop skal skje i samsvar med betingelser nedfelt i de ulike rammeavtalene med leverandørene, og i de ulike innkjøpsveilederne som VOIS utarbeider til hver rammeavtale.

Utover dette foreligger ikke fellesrutiner i kommunen for hvordan avrop skal gjøres.

Kommunen har rutiner for å forebygge at ansatte og leverandører misligholder avtalene.

Kommunen har også etiske retningslinjer som omfatter habilitet, og som særlig fokuserer på etiske krav i forbindelse med anskaffelser. Retningslinjene omtaler ikke habilitet ved avrop på rammeavtaler spesielt. Etterlevelse av habilitetskravene er et ansvar for den ansatte selv. Dette forutsetter kunnskap om kravene. På denne bakgrunn er det positivt at kommunen planlegger opplæring i etikk. Etter vår vurdering kunne også opplæring i habilitet og etikk vært en del av kommunens internopplæring i innkjøp, som gjennomføres av Forretningsmessig drift (heretter FMD).

Anbefaling

Vi anbefaler at kommunen ser på muligheten for å konkretisere de etiske retningslinjene ytterligere med sikte på å tydeliggjøre interesse- og habilitetskonflikter som kan oppstå ved avrop på rammeavtaler.

Vi anbefaler at kommunen inkluderer spørsmål vedrørende habilitet ved bruk av rammeavtaler i den internopplæringen som gjennomføres av FMD.

Problemstilling 4: Avsjekk av 6-8 av de største rammeavtalene

Kontroll av rammeavtaler hos Bydrift, viser etter vår vurdering at undersøkte rammeavtaler er inngått iht. til fullmakter.

Kontroll av avrop på entreprenøravtalen viser at det gjøres kontroller av leveranser iht. til rutiner. Etter vår vurdering følges imidlertid ikke alle rutineene ved avrop på avtalen:

- Avrop på rammeavtalen i forbindelse med løpende drift dokumenteres kun unntaksvis
- Fastsatt skjema for å innhente tilbud i minikonkurranser har ikke alltid vært brukt.
- Det lages ikke alltid endringsmeldinger for tilleggsarbeider, som leverandørene får betalt for.

Dokumentasjon vil bidra til å sikre etterprøvbarhet og lette grunnlaget for kontroll av leveranser. Etter vår vurdering vil større fokus på opplæring og innføring i rutineene for alle som får ansvar for minikonkurranser, bedre sikre at rutineene følges.

Kontroller av avrop på VOIS rammeavtaler viser etter vår vurdering følgende:

- At bestillingene stort sett dokumenteres.
- At leveranser stort sett gjennomgås og kontrolleres ved varemottak.

Kontrollen viser også at ikke alle avrop gjøres via e-handel⁴ selv om det er mulig å bruke e-handel. Dette skyldes at kommunens e-handelsløsning er tungvint å bruke ved avrop på

⁴ E-handel er et eget elektronisk verktøy, som kommunen har for å gjennomføre anskaffelser.

rammeavtaler. Det har vært lite videreutvikling av kommunens e-handelsløsning de siste årene, og flere leverandører har gått ut av e-handelsløsningen. Etter vår vurdering er dette uheldig, da bruk av e-handel bidrar til å effektivisere avrop på rammeavtaler, samt innebærer besparelser. I tillegg vil det bedre dokumentasjon av hva som har skjedd.

Anbefaling

Vi anbefaler at Bydrift dokumenterer bestillinger ved løpende drift, enten på fastsatt skjema eller annen egnet måte. Vi anbefaler også at bydrift etablerer rutiner for signering av timelister fra entreprenører når oppdrag skjer som ledd i den løpende driften.

Vi anbefaler at Bydrift gjennomgår og sikrer rutiner for opplæring av nye prosjektledere. Dette for å sikre at alle som gjennomfører minikonkurranser kjenner til, og følger rutinene.

Vi anbefaler at kommunen i større grad tilrettelegger for bruk av e-handel ved avrop på kommunens rammeavtaler.

1 Innledning

Kontrollutvalget har bestilt forvaltningsrevisjon rettet mot rammeavtaler og avrop i Tønsberg kommune og hos TKE. I kommunens plan for forvaltningsrevisjon⁵ er revisjon av offentlige anskaffelser et prioritert område.

Formål

Formålet har vært å kartlegge omfanget av rammeavtaler, samt vurdere om rutiner for inngåelse og bruk av rammeavtaler følges.

Problemstillinger

Problemstillingene har vært:

1. I hvilket omfang har kommunen og kommunale foretak rammeavtaler pr. i dag?
 - a. Antall avtaler?
 - b. Estimert kontraktsverdi for gjeldende avtaler?
 - c. Hvor lang er kontraktsperioden for avtalene?
2. Hva er rutinene for inngåelse av rammeavtaler?
 - a. Administrasjonens fullmakter?
 - b. Interne fullmakter i administrasjonen?
 - c. Foreligger eksplisitte habilitetsrutiner for inngåelse av rammeavtaler?
 - d. Policy for inngåelse av rammeavtaler vs. enkeltstående anskaffelser?
 - e. Ved eventuelle policy, i hvilken grad etterleves denne?
3. Hva er rutinene for avrop på rammeavtaler?
 - a. Ansvar og myndighet?
 - b. I hvilken grad er det innført administrative rutiner for forebygging av mislighold?
 - c. I hvilken grad er det innført skille mellom bestilling og godkjenning av avrop?
 - d. I hvilken grad foreligger eksplisitte habilitetsrutiner knyttet til avrop?
4. Avsjekk av 6-8 av de største rammeavtalene:
 - a. Er rutiner etterlevd ved inngåelsen av avtalene?
 - b. Er rutiner etterlevd ved avrop på avtalene?

⁵ Plan for forvaltningsrevisjon gjelder for perioden 2008-2011.

2 Metode

Forvaltningsrevisjonen er gjennomført i samsvar med kravene i RSK001 Standard for forvaltningsrevisjon. I gjennomføringen av prosjektet har følgende teknikker blitt brukt for å samle inn data:

Dokumentanalyse

I rapporten er det brukt informasjon fra kommunale rutiner, delegeringer og kommunale rammeavtaler. I tillegg er dokumentasjon tilknyttet avrop på 5 rammeavtaler gjennomgått.

KPMG har valgt ut rammeavtaler i tråd med prosjektplanen og føringer fra kontrollutvalget. Revisjonen omfatter kommunale rammeavtaler inngått gjennom VOIS og rammeavtaler inngått av Bydrift. All tilgjengelig dokumentasjon er gjennomgått.

Intervju

KPMG har gjennomført 2 intervjuer. Det har vært en fellessamtale med konstituert virksomhetsleder, prosjektleder og konstituert driftsingeniør i Bydrift. Det har vært en felles samtale med to rådgivere i FMD.

Utvalg av personer for intervju er basert på forventet informasjonsverdi, personers erfaring og formelt ansvar i forhold til rapportens tema og problemstillinger. Intervju har vært foretatt for å få utfyllende informasjon og forklaringer til dokumentasjon fra kommunen.

Alle data fra intervjuene er verifisert av respondentene, dvs. at respondentene har lest igjennom referatet og gjort eventuelle korrigeringer.

KPMG har gjennomført 5 oppfølgende samtaler for å få utfyllende informasjon til gjennomgått dokumentasjon i forbindelse med kontrollen av avrop. Samtaler har vært med ansatte som har gjennomført avrop og virksomhetsleder. Referater fra samtaler er gjennomlest av respondentene.

Skriftlige spørsmål

KPMG har innhentet svar på skriftlige spørsmål for å få utfyllende informasjon til gjennomgått dokumentasjon knyttet til kontrollerte avrop. Spørsmål har vært rettet mot ledere i virksomheter hvor avrop ble foretatt.

Datadelen er basert på dokumentanalyse og intervju. Problemstillingene er søkt belyst fra flere kilder.

Datainnsamlingen ble avsluttet 28. desember 2010.

Rapporten er sendt rådmannen for uttalelse. Rådmannen har ikke gitt en uttalelse til rapporten del 1.

3 Revisjonskriterier

Revisjonskriterier er de krav og forventninger som kommunen vurderes i forhold til⁶. Som kilde for revisjonskriterier er brukt kommunale rutiner og rammeavtaler. Revisjonskriteriene er i sin helhet listet og utdypet i vedlegget til rapporten.

4 Fakta

I delkapittel 4.1 er inntatt en omtale av kommunens rammeavtaler. I delkapittel 4.2 beskrives rutiner for inngåelse av rammeavtaler. I delkapittel 4.3 beskrives rutiner for avrop på rammeavtaler. I delkapittel 4.4 er anskaffelser av rammeavtaler og avrop etterprøvd mot rutiner.

4.1 Oversikt over rammeavtaler

Tønsberg kommune har 54 rammeavtaler. I tillegg kommer 14 rammeavtaler hos TKE, det vises til del 2 av rapporten.

Tønsberg kommune har inngått 30 rammeavtaler gjennom samarbeidet med VOIS. VOIS avtalene har vanligvis en maksimal varighet på inntil 4 år, med opsjoner for forlengelse for hvert av de to siste årene (2+1+1). Alle disse avtalene har en estimert kontraktsverdi over EØS-terskelverdi.⁷

Bydrift er eneste virksomhet i kommunen som inngår egne rammeavtaler. Bydrift har 24 rammeavtaler⁸. Varigheten av avtalene varierer, men mange har en varighet på inntil 4 år, inklusive opsjonsår. Årlig inngås kontrakt med størrelse pr kontrakt på mellom ca. 60 000 og 33 mill kroner.

For oversikt over rammeavtaler vises til vedlegg.

4.2 Rutiner ved anskaffelse av rammeavtaler

Policy

Kommunens policy er at flest mulig av anskaffelsene i kommunen bør dekkes via flerkommunale rammeavtaler. Kommunesamarbeidet i VOIS gir større markedsmakt herunder bedre avtaler og gunstigere priser. Inngåelse av rammeavtaler i Tønsberg kommune skjer hovedsakelig gjennom samarbeidet med VOIS.

⁶ RSK 001 Standard for forvaltningsrevisjon.

⁷ Dvs. mer enn kr 1,6 millioner for vare- og tjenestekontrakter, jfr. forskrift om offentlige anskaffelser § 2-2.

⁸ Per desember 2010.

Virksomhetsledere kan beslutte å inngå egne rammeavtaler i stedet for at rammeavtaler inngås gjennom VOIS. Når rammeavtaler skal inngås gjennom VOIS besluttes dette av de involverte virksomhetene.

Innkjøp er et virksomhetsansvar. Det er ingen på et overordnet nivå i kommunen som har en oversikt over hva som skal kjøpes inn i virksomhetene⁹.

For tre år siden kartla FMD behov for rammeavtaler i virksomhetene. Det ble laget en aktivitetsplan, som listet bestillinger, prioriteringer og plan for gjennomføring. Ikke alle prioriteringer har kunnet bli gjennomført som planlagt pga. kapasitetsmangler, og nye oppgaver hos FMD.

Kommunen har flere områder hvor det ikke er inngått rammeavtaler eller tilfredsstillende rammeavtaler. Dette gjelder blant annet for kjøp av arbeidstøy, elektromedisinsk utstyr og vaskeritjenester.

Kommunen har ved noen anskaffelser gått utenfor VOIS rammeavtalene når dette har vært mulig, og oppnådd en pris som ligger 30 - 40 % lavere enn hva prisen ville ha vært ved å bruke rammeavtalen. FMD har bistått virksomheter i disse tilfellene. FMD har en klar holdning til at når anskaffelsene er store, skal kommunen konkurranseutsette anskaffelser utover rammeavtaleprisene. FMD har ikke ansvar eller myndighet til å holde rede på når innkjøp bør ytterligere konkurranseutsettes. Innkjøp er et virksomhetsansvar, og FMD har på et overordnet nivå ikke oversikt over hva som planlegges eller ønskes som anskaffelser i virksomhetene i ett årlig eller flerårlig perspektiv. Det har vært tilfeller hvor kommunen burde ha gått utenfor rammeavtalen for å oppnå gevinster, uten at dette har skjedd¹⁰.

Praksis i Bydrift er å inngå rammeavtaler på områder hvor det er et samlet innkjøp på over 100 000 kr. i året og hvor Bydrift selv ser behov for det. I Bydrift tas oppdrag som ligger mellom kr. 1,6 og 2 millioner som avrop på rammeavtaler. Dersom avrop på rammeavtaler vil overstige disse beløpene lyser Bydrift ut en konkurranse på Doffin, som en enkeltstående anskaffelse.

Fullmakter

Rådmannens myndighet til å gjøre anskaffelser er videredelegert til virksomhetsledere. Rådmannen har tillagt hver virksomhetsleder myndighet og ansvar i henhold til anskaffelsesreglementet, herunder anskaffelser av rammeavtaler og avrop.

Habilitet

Tønsberg kommune har vedtatt etiske retningslinjer¹¹. De etiske retningslinjene beskriver krav til habilitet, herunder uavhengighet, og objektivitet hos ansatte i kommunen. Retningslinjene gjelder også ved avrop på rammeavtaler

Retningslinjene har et vedlegg som inneholder spesifikke etiske retningslinjer for innkjøp og anskaffelsesvirksomheten. De etiske retningslinjene omtaler imidlertid ikke bruk av rammeavtaler spesielt.

Kommunen har planer om å gjennomføre opplæring i habilitet, etikk mv. Habilitet er ikke en del av den internopplæringen FMD har for innkjøpere i kommunens virksomheter.

Bydrift har rutiner om meldeplikt ved gaver fra leverandører, og for privatkjøp ansatte gjør hos leverandører:

⁹ Ref. rådgiver hos FMD.

¹⁰ Ref. FMDs rådgiver, Tønsberg kommune.

¹¹ Ref. Bystyre-sak 23/07, Tønsberg kommune.

- Alle gaver som mottas fra leverandører skal meldes fra om til navngitt person per e-post, herunder til konstituert virksomhetsleder.
- Alle ansatte som bruker leverandører/entreprenører privat som de har eller har hatt kontakt med profesjonelt, skal melde fra om dette på samme måte som for gaver.

Ved anskaffelser Bydrift gjør, må leverandørene gjøre seg kjent med hvilke etiske retningslinjer som gjelder for Bydrift og krysse av for at de har satt seg inn i retningslinjene.

Bydrift opplyser at de mottar invitasjoner til å delta på sosiale arrangementer med leverandører, som for eksempel julebord. Slike invitasjoner takkes konsekvent nei til, og kommunaldirektøren orienteres.

4.3 Rutiner ved avrop på rammeavtale

Ansvar og myndighet

Innkjøpsreglementet til kommunen fastsetter at det daglige arbeidet med å bestille varer og tjenester, tilligger virksomhetene. Virksomhetsledere i kommunen er delegert fullmakt til å gjøre avrop på rammeavtaler kommunen er deltaker i, herunder avtalene inngått gjennom VOIS, og andre virksomheter (bydrift). Det er virksomhetsleders ansvar å organisere innkjøp i virksomheten. Innkjøpsreglementet fastsetter at bestillinger skal foretas av færrest mulig personer. De som er involvert i innkjøp skal gis nødvendig opplæring.

Hos Bydrift er det konstituert byingeniør som skriver under avtaler som inngås med leverandører om avrop på rammeavtaler, eller i form av minikonkurranser mellom flere leverandører. Avrop på rammeavtaler utenom minikonkurranser kan foretas av konstituert byingeniør, driftsingeniør og i hastetilfeller av hovedvakt. Hovedvakten må ved større ting/bestillinger kontakte driftssjef, eller leder for vann og avløp.

Bestilling og godkjenning av avrop

Avrop skal skje i samsvar med betingelser i rammeavtalene og innkjøpsveilederne til VOIS rammeavtalene. Innkjøpsveilederne gir anvisning på hvilke produkter som er omfattet og stort sett anvisning på hvordan bestilling kan gjøres. Bestillinger kan gjøres på ulike måter; pr. telefon, faks, e-post, netthandel osv. Hvordan avrop skjer er ellers opp til virksomhetene. Utover dette har ikke kommunen lagt fram noen felles skriftlige rutiner for avrop på rammeavtaler.

Kommunens virksomheter kan bruke e-handel for avrop på enkelte rammeavtaler. Syv leverandører er pr. desember 2010 aktivisert i kommunens e-handelssystem.¹² I 2005/2006 tok kommunen i bruk e-handel. Kapasitetsmangel hos FMD har ført til at arbeidet med å utvikle e-handel har ligget nede de siste fire årene. Antall leverandører på e-handel er blitt redusert. FMD mener at det å ha et e-handelssystem med en komplett sporing av en anskaffelse fra bestillingen skjer til varen er mottatt og betalt, innebærer ressursmessige besparelser.

Hos bydrift bestiller prosjektledere oppdrag fra leverandører bydrift har inngått rammeavtaler med, etter godkjenning fra byingeniøren. Planlagte driftsoppgaver bestilles av driftsingeniøren/driftsledere. Hasteoppdrag som ikke innebærer større bestillinger trenger ikke forhåndsgodkjennes.

Forebygging av mislighold

Kommunen har rutiner som bidrar til å forebygge mislighold, blant annet:

¹² Ref. FMD er dette per desember 2010 Asko Øst AS, Atea AS, Brio Lekolar AS, BS Norli Skole AS, Erik Tanche Nilssen AS, Staples Norway AS og Wenaas AS.

- Etiske retningslinjer som gjelder for anskaffelser.
- Varslingsplikt for kommunalt ansatte iht. kommunens varslingsplakat.
- Innkjøpsreglement som redegjør for hvilke regler og rutiner som gjelder for anskaffelser.
- Fakturakontroll som sikrer at ulike personer attester og anviser fakturaer.
- Opplæring/kursing av innkjøpere i virksomheter.

Utgangspunktet er at virksomhetene skal organisere innkjøpsvirksomheten slik at kravet til kontroll blir ivaretatt.¹³ Kommunen har ikke fellesrutiner for kontroll av leveranser ved avrop på rammeavtaler.

FMD opplever at fokuset på mislighetsforebygging primært er på avtaleinngåelser. Det er ikke et tilsvarende fokus på avrop på rammeavtaler, som også er et mulig område for avvik, inhabilitet og misligheter.

Noen rammeavtaleleverandører kunne vært dyktigere i å innfri rammeavtalene, for eksempel avtalen om kontorrekvisita. Avtalemessig er det en god avtale, men kommunen har her en leverandør som krever for mye ressurser i forbindelse med avvikshåndtering m.v.

¹⁴Avtaleprodukter skal være lette å identifisere og ha sterk konkurransedyktig pris. Videre skal leverandører klart angi at kantprodukter (dvs. produkter som ligner på avtaleproduktene, men som kan ha en flerdobbel pris) ikke er en del av rammeavtalen. FMD og kommunen har i lengre tid hatt problemer med bl.a. kontorrekvisita-avtalen vedrørende dette. Dette er et av områdene der FMD ikke har ressurser nok til å ivareta anskaffelsesområdet på en fullgod måte.

Nedenfor beskrives eksempler på kontroller/kontrollrutiner i forhold til rammeavtaler inngått av Bydrift:

- *Entreprenøravtalen* innebærer leie av maskiner og mannskap, både til Bydrifts prosjekter, og i forbindelse med løpende driftsoppgaver.

I VA- prosjekter er det løpende byggekontroll og byggemøter med leverandøren.

Ved leie av maskiner signerer Bydrifts anleggslagsformann på stedet på timesedlene til maskinførerne fra innleid entreprenør.

Ved endringer i bestillingen skrives endringsmeldinger. Entreprenøren får ikke betalt for tilleggsarbeider uten at det er laget en endringsmelding.

Ved avslutning av VA-prosjektene er det overtagelsesbefaring, hvor Bydrift deltar og kvalitetssikrer det som blir overlevert, samt dokumentasjonen. Det blir skrevet et referat og laget en protokoll. Ved avvik får entreprenøren en frist for retting. Når avvikene er rettet blir det laget sluttdokumentasjon med tre signaturer fra Bydrift.

Bydrift har krav til etterdokumentasjon for VA-anlegg. Vannledninger skal tetthetskontrolleres, pluggkjøres og desinfiseres. Avløpsledninger skal TV-inspiseres for å etterse at alle skjøter på rørene er ordentlig sammen, og at det er brukt riktig kvalitet på materialer og lignende. Kummer blir innmålt og sjekket.

Dokumentasjonen som Bydrift får fra entreprenøren oversendes kartverksansvarlige internt, slik at endringer og tillegg i kartverket blir løpende oppdatert og endringer gjøres tilgjengelig for alle.

Ved løpende driftsoppdrag arbeider entreprenørene ofte sammen med ansatte i Bydrift. Bydrifts ansatte er til stedet og følger med på arbeidet. Bydrift tar vannprøver og sender

¹³ Ref. Innkjøpsreglementet, Tønsberg kommune.

¹⁴ Rådgiver i FMD, Tønsberg kommune.

inn til laboratorium. For driftsoppgaver er det ikke et tilsvarende system for signering av timelister som Bydrift bruker på anlegg. Bydrift vil se på rutinene for drift og få innførte rutiner med signering av timelister også her.

- *Brøyteavtalen* innebærer timebasert brøyting. Bydrift har kjøpt inn GPS og montert på brøytebilene for å få bedre dokumentasjon på hvor det er brøytet og hvor lenge det er brøytet. Dersom en leverandør fakturerer for 10 timers brøyting, kan Bydrift gå inn på GPS målingene og kontrollere at opplysningene er riktige. GPS ble tatt i bruk fordi Bydrift ble gjort kjent med at en entreprenør brøytet privat, samtidig som vedkommende utførte oppdrag for kommunen. Bydrift ønsket bedre dokumentasjon og kontroll, og innførte derfor GPS.
- *Spyleavtalen* innebærer spyling av rørene. Bydrift gjennomfører stikkprøver og TV-kjører¹⁵ rørene for å etterse at de har vært spylt. Bydrift planlegger å montere GPS også på spylebilen for å se hvor den har vært. For mange år siden var det et firma som skrev spyle rapporter, uten at oppdragene var utført. Dette ble først oppdaget i etterkant. For en tid tilbake ble Bydrift tipset om at leverandøren tok arbeid hos andre, men at kommunen fikk fakturaen. Bydrift sjekket dette, men fant ingen uregelmessigheter. Med innføring av GPS vil Bydrift også få et godt kontrollsystem for spyleavtalen.¹⁶
- *Asfaltleggingsavtalen* og leveranser innenfor denne kontrolleres også av Bydrift. Hvis det skal legges et dekke på 110 kilo, så måler Bydrift asfalttykkelsen for å kontrollere om leveransen er i samsvar med bestillingen. Bydrift måler tykkelsen på det nye laget med asfalt, og tar borreprøver. I tillegg kontrolleres veielapper, som viser tonnasjen av levert asfalt. Veielappene sammenholdes med antall kvadratmeter lagt asfalt. Bydrift har en driftsveileder på vei som er ute og kontrollerer arbeidet leverandørene gjør. Bydrift opplyser at asfaltleggingen alltid blir kontrollert. Ikke alle kontroller som Bydrift gjør på asfalt blir dokumentert.
- *Skadedyrskontrollavtalen* innebærer skadedyrkontroll og utlegging av rottegift i kummer. Bydrift etterser at det er lagt ut gift i kummer når Bydrift er i et område for vedlikehold av ledningsnett til kommunen.

4.4 Kontroll av avrop på Bydrift rammeavtaler

KPMG har undersøkt anskaffelse og avrop på avtale om entreprenørtjenester og for kjøp av VA-materiell.

4.4.1 Avrop på rammeavtale med entreprenører

Bydrift har inngått rammeavtaler med tre entreprenører for leie av maskiner og mannskap. Avrop på rammeavtalene med entreprenørene gjøres som hovedregel på to forskjellige måter:

- Fastprisarbeider tildeles etter minikonkurranser. Det betyr at leverandørene inviteres til å innlevere tilbud. Tildelingskriterier er lavest pris og/eller gjennomføring innenfor frister.
- Timearbeider tildeles ut fra fastsatte priser i rammeavtalene. Den leverandøren som har den laveste prisen forespørres først. Dersom denne leverandøren ikke kan, tar Bydrift kontakt med neste leverandør på listen osv.

¹⁵ Dette er en visuell inspiserings av rørene, ved bruk av TV kamera.

¹⁶ Ref. konstituert virksomhetsleder for bydrift, Tønsberg kommune.

I en del tilfeller har det hendt at Bydrift ikke har brukt rammeavtalen med entreprenørene:

- Bydrifts prosjektledere følger opp boligprosjekter i privat utbyggingsregi, i egenskap av at bygget skal overtas til drift og vedlikehold av kommunen. I disse prosjektene innehar Bydrift ansvaret for den forvaltningsmessige oppfølgingen. Det hender at disse oppdragene genererer kommunale oppgaver. I slike tilfeller er det upraktisk å trekke inn entreprenørene som Bydrift har inngått rammeavtale med. Her bruker Bydrift av praktiske og naturlige årsaker andre entreprenører¹⁷. Bydrift har i slike tilfeller inngått avtale med det firmaet som utbygger benytter, og informerer de tre entreprenørene Bydrift har rammeavtale med om at det er inngått en slik avtale. Samtidig bes det om en tilbakemelding på at dette er akseptert. Bydrift opplyser at det fra entreprenørens side har vært greit.
- Bydrifts prosjektledere har også ved noen anledninger med aksept fra Bydrifts ledelse fraveket prisrekkefølgen i rammeavtalen med entreprenørene. Noen oppdrag har en kompleksitet som har gjort at Bydrift har ønsket øremerkede personer fra et bestemt firma til å utføre jobben. Spesielt gjelder dette der hvor hovedtyngden av arbeidet foregår på privat grunn, blant annet ved saneringsjobber i strandsonen. Det ene firmaet har et arbeidslag som er særlig godt skikket til jobben, og Bydrift har gode erfaringer med arbeidslaget samt gode tilbakemeldinger fra publikum. Dette er mer avgjørende for Bydrift ved tildeling av slike oppdrag, enn å følge prisrekkefølgen for valg av leverandør. Da har de to andre firmaene fått beskjed om det, og de er gitt anledning til å gi en uttalelse i saken. Bydrift har vært veldig klar på hvorfor Bydrift ønsker en slik håndtering. For noe oppdrag er ikke pris egnet som utvalgsriterium. I følge Bydrift har det som hovedregel blitt akseptert blant entreprenørene at valg av firma skjer på basis av andre kriterier enn pris.

Tabellen viser omsetning i perioden 2007- 2010 (pr 30.11.)¹⁸ for de tre entreprenørleverandørene for perioden (tall fra hele kommunens regnskap, tall hele i kr.):

	John Fadum AS	Bygg og maskin AS	Carl C Fon AS
2007	532 678	3 506 956	4 345 514
2008	6 848 733	7 051 825	18 000 729
2009	8 421 593	5 981 248	11 574 467
2010	7 705 545	8 103 154	23 853 381
Totalt	23 508 549	24 643 183	57 774 091

Bydrift leier stort sett inn maskiner og mannskap fra leverandør Carl C. Fon AS, som har den laveste timeprisen. De to øvrige leverandørene har vunnet fleste minikonkurranser.

I tabellene under er dokumentasjonen til avrop systematisert (*i tabellen: IA = ikke aktuelt krav for kjøpet, - = ikke dokumentert*).

¹⁷ Prosjektleder for VA- prosjekter, bydrift, Tønsberg kommune.

¹⁸ Ref. tall fra bydrifts regnskap pr 30.11.2010.

Avrop i form av minikonkurranser

	Avrop 1a	Avrop 1b
Verdi undersøkt avrop	Kr. 562 500,-	Kr. 312 500,-
Beskrivelse av avropet	Sanering av eldre AF-ledning til fordel for et nytt avløpssystem. Etablering av ny hovedvannledning.	Nytt separat avløpsanlegg og ny vannledning.
Prosjekt nr og navn	65 330, VA- anlegg Barkåsveien, Rakkås	65 360, VA Anlegg Fra Mispelveien til Ekelyveien
Konkurransesgrunnlag	Ja	Ja
- Skjema som skal fylles ut av leverandør	Ja	-
Forespørsel om deltakelse sendt alle tre leverandører	Ja (30.10.2010)	Ja (13.10.2009)
Tilbudsfrist	Ja	Ja
Antall tilbud	3	3
Begrunnelse for valg av tilbyder	Ja	Ja
Tildelingsbrev til leverandører med orientering om valget	Ja	Ja
Inngått avtale med tilbyder (underskrevet skjema)	Ja	-
Avtale inngått for Bydrift av fullmaktshaver	Ja	-
Kontroller av leveranse	Ja	Ja
- Avholdt byggemøter	Ja	-
- Overtagelsesforretning/befaring	Ja (15.4.2010)	Ja (5.7.2010)
- Overtagelsesprotokoll	Ja (15.4.2010)	Ja (5.7.2010)
- Sluttokumentasjon	Ja (8.9.2010)	Ja (7.7.2010)

Avrop 1 a

I tilknytning til VA-prosjektet viser fakturaer tilleggsarbeider på blant annet kr. 225 625,-¹⁹ og kr.159 413,-²⁰ Bydrift opplyser at det var tale om endringer og endrede løsninger i forhold til det beskrevne, direkte uforutsette tillegg, noe endrede og tilpassede løsninger som driftsavdelingen ønsket ut over det beskrevne mv. Endringene ble avtalt og protokollert i byggemøter og tatt inn i byggemøtereferatene. Av den grunn ble det ikke skrevet endringsmelding i tillegg.

Avrop 1 b

Det ble ikke levert ut standard skjema som del av konkurransegrunnlaget. Prosjektlederen i Bydrift var ny på disse typer prosjekter og opplyser at ha ikke kjente til at skjemaet skulle brukes. Det ble ikke inngått en avtale med valgt leverandøren, utover orientering om tildeling av oppdraget.

Det ble ikke levert inn en endringsmelding ved etterarbeider. Prosjektlederen kjente heller ikke til at dette måtte gjøres, men godtok ekstraarbeidene fra entreprenøren, uten at rutinen om at det var laget endringsmelding ble fulgt.

Det opplyses at det er praksis for at når en entreprenør har et oppdrag på et anlegg, så kan denne ta ekstraarbeider som er timebasert knyttet til oppdraget. Dette vurderes som billigst, da

¹⁹ Ref. faktura nr. 58472 av 28.2.2010, Bydrift Tønsberg kommune.

²⁰ Ref faktura nr 58665 av 27.5.2010 Bydrift Tønsberg kommune.

Ref faktura nr 58475 av 28.2.2010 Bydrift Tønsberg kommune

entreprenøren allerede er på anlegget og har maskiner der.

Prosjektlederen opplyser at det ikke er gitt noen opplæring eller innføring i rutinene for minikonkurranser. Lærdom oppnås gjennom praksis.

KPMG har kontrollert to bestillinger av maskintimer opp mot rutiner for signering av timelister fra entreprenørene, jfr. tabellen:

	Avrop 1 c	Avrop 1 c
Verdi undersøkt avrop	Kr 67 315,-	Kr. 46 825,-
Beskrivelse avrop	A 6776 Vannledning Kilen A Innleie av gravemaskiner	A 6776 Vannledning Kilen Innleie av gravemaskiner
Spesifisert pris i faktura	Ja	Ja
Timeliste for leverandør (per uke) x 2 uker	Ja	Ja
Signert timeliste av anleggsformannen x 2	Ja	Ja

Avrop i forbindelse med løpende drift

Bydrift opplyser at ca 80 – 85 % av alle jobbene utføres av Bydrift selv.

Bydrift har et skjema for å gjøre bestillinger som er tilpasset driftsrelaterte oppdrag. Det er sjelden at Bydrift fyller ut skjemaet ved driftsrelaterte avrop.

Bydrift samler av og til 4-5 driftsoppdrag. I slike tilfeller bruker Bydrift skjemaet for å gjøre avropet. Det er 1-2 ganger i året at det er slike minikonkurranser.

Avrop på rammeavtalen gjøres stort sett pr. telefon. Telefonbestillinger dokumenteres ikke i etterkant. I løpet av en måned har Bydrift i snitt ca. 2 telefonisk avrop som ikke dokumenteres. Det er mindre driftsoppgaver som bestilles telefonisk. Telefonoppdrag kan ha en varighet på 3-4 dager og en kostnad mellom kr. 40 000 - 50 000. Også ved hasteoppdrag eller enkeltstående ekstrajobber skjer bestilling til leverandøren pr. telefon. Telefoniske avrop brukes mest på ad hoc pregede avrop, for eksempel vannlekkasje, kloakkbrudd.

Alle de kontrollerte fakturaene henviser til det prosjektet som Bydrift har leid inn maskiner og mannskap til. Dette gjøres ved at fakturaen opplyser om prosjektnavnet, som Bydrift har satt på prosjektet.

4.4.2 Avrop på rammeavtale for VA- materiell

For undersøkt avrop har KPMG systematisert dokumentasjon i tabellen nedenfor (*i tabellen: IA = ikke aktuelt krav for kjøpet, - = ikke dokumentert*).

	Avrop 2 a
Verdi undersøkt avrop	Kr. 372 270,-
Beskrivelse avrop	Innkjøp av VA- materiell
Dokumentasjon av bestilt oppdrag	-
Faktura	Ja
Spesifiserte fakturabilag	Ja
Kontrollhandlinger	Ja

Avrop 2 a

Bydrift opplyser at til grunn for bestillingen ligger prosjekteringen fra konsulentene. Her fremgår hva som må kjøpes. Selve bestillingen foregår i de aller fleste tilfeller pr. telefon. Etter at varene er levert på anleggsplassen, går Bydrift over varene og ser etter om de har fått det som er bestilt. Bydrift opplyser videre at de er nøye med å etterse at de har fått det de trenger. Mangler vil kunne skape forsinkelser i framdriften. Når Bydrift har fått sjekket at varene er i samsvar med bestillingen noterer driftslederen "OK" på fakturaen.

4.5. Kontroll av avrop på VOIS rammeavtaler

FMD opplyser at avrop på rammeavtaler fungerer bra i forhold til rammeavtaler inngått i samarbeid med VOIS. FMD får få negative tilbakemeldinger på bruk av rammeavtalene.

KPMG har gjennomgått avrop på rammeavtaler for kontor- og skolerekvisita, storhusholdning og møbler. For undersøkt avrop har KPMG systematisert dokumentasjon i tabellen nedenfor (*i tabellen: - = ikke dokumentert*).

Rammeavtale for kontor og skolerekvisita

	Avrop 1 a	Avrop 1 b
Verdi	Kr. 20 154,-	Kr. 50 713,-
Bestilt på markedsplassen e-handel.no	Ja	Nei
Dokumentert bestilling	Ja	Ja
Kontroll av leveranse	-	-

Avrop 1 a

Ringshaug ungdomsskole opplyser at vedkommende som kan bekrefte at varene er kontrollert og mottatt ikke jobber i skolen lenger. Skolen har ingen dokumentasjon på at varene er mottatt på skolen.

Avrop 1 b

Presterød ungdomsskole opplyser at e-handel ikke ble brukt, fordi de som foretok innkjøpene ikke hadde tilgang til hovednettlet da innkjøpene ble foretatt. Det er nødvendig med tilgang til hovednettlet for å kunne bruke e-handel. Nå har innkjøperne fått tilgang til hovednettlet og e-handel. I de to aktuelle innkjøpene brukte skolen faks ved bestilling av varer. Det er den som bestilte varene som har ansvar for å kontrollere leveransen. Skolen har også fått en fakturakopi som bestiller kvitterer på ved mottak av varene.

Rammeavtale for Storhusholdning

	Avrop 2 a	Avrop 2 b
Verdi	Kr. 36 383,-	Kr. 32 541,-
Bestilt på markedsplassen e-handel.no	Nei	Nei
Dokumentert bestilling	-	Ja
Kontroll av leveranse	Ja	-

Avrop 2a

Nes bo - og behandlingssenter opplyser, at bestillingen er gjort pr. telefon. Kommunens e-handelsløsning brukes ikke ved bestilling fra denne leverandøren da det er tungvindt. Det er samme person som bestiller som kontrollerer varene når de kommer, og stort sett huskes det hva som er bestilt, eller det skrives ned hva som er bestilt og antall. Når varene kommer gjennomgås vareleveransen.. Faktura og pakkseddel gjennomgås opp mot leveransen, det hakes av for alle varer som er levert og pakkseddel signeres. Viss det mangler varer eller er

levert feil blir dette reklamert på. Den som bestiller og kontrollerer varene attesterer også fakturaen

Avrop 2 b

Træleborg bo – og behandlingssenter bruker ikke e-handel, da det er svært tidkrevende. I stedet brukes leverandørens netthandelsløsning. Ved bestilling på netthandel får man umiddelbart beskjed hvis ønsket vare ikke er inne. På e-handel får man ikke slik beskjed og man oppdager ikke at varen mangler før vareleveransen mottas. Ved mottak av varer går disse gjennom og kontrolleres, deretter signeres pakkseddelen. Pakksedlene oppbevares ett år,

Rammeavtale for møbler

	Avrop 3 a	Avrop 3 b
Verdi	Kr. 41 260,-	Kr. 345 608,-
Dokumentert bestilling	Ja	Ja
Kontroll av leveranse	-	-

Avrop 3 a

Nav opplyser at leveransen ble kontrollert i forhold til bestilling ved levering. Men at det ikke finnes dokumentasjon på at kontroll er foretatt.

Avrop 3 b

Rektor ved skolen opplyser at leverte varer ble kontrollert i forhold til bestillingen/antall bestilte skolemøbler. Kontrollen ble foretatt av ledelsen ved skolen.

5 Vurdering

Omfang av kommunens rammeavtaler

Kommunen har 54 rammeavtaler, herunder 30 rammeavtaler inngått gjennom VOIS og 24 rammeavtaler inngått av Bydrift.

Avtalene inngås normalt for noen få år med aktiv bruk av opsjonsår. Dette finner vi fornuftig og i tråd med regelverket.

Opplysninger indikerer at kommunen i enda større grad kan benytte mulighetene til gå utenom rammeavtalene ved større/virksomhetsoverskridende innkjøp, istedenfor å gjøre innkjøp som avrop på rammeavtalene. Dette for å oppnå enda gunstigere kjøpsbetingelser enn hva avrop på rammeavtaler vil gi. Her er det et forbedringsområde. Innkjøpene som gjøres utenfor rammeavtalene må følge offentlig innkjøpsregelverk.

Rutiner for inngåelse av rammeavtaler

Kommunen har etiske retningslinjer med krav til habilitet som gjelder ved inngåelse av rammeavtaler og ved avrop på rammeavtaler.

Etterlevelse av habilitet i henhold til kommunens etiske retningslinjer er først og fremst et ansvar for den ansatte selv. Som ansatt må man kjenne igjen og ta opp eventuelle interesse - og habilitetskonflikter. Dette forutsetter kunnskap om kravene til habilitet. I kommunen er det mange som i det daglige forestår bestillinger av varer og tjenester og som gjør avrop på rammeavtalene.

De etiske retningslinjene gjelder for avrop, men er generelle og eksemplifiserer i liten grad hva som kan medføre interessekonflikter ved daglige bestillinger av varer og tjenester i virksomheter. Opplysninger fra FMD underbygger dette. FMD opplever at fokuset på mislighetsforebygging primært er på avtaleinngåelse. Det er ikke et tilsvarende fokus på avrop på rammeavtaler, som også er et mulig område for avvik, inhabilitet og misligheter. Etter vår mening burde kommunen ha rutiner som i større grad fokuserer på, og konkretiserer kravene til habilitet ved avrop på rammeavtaler. Dette er et forbedringsområde.

Etter vår vurdering er det positivt at Bydrift har rutiner som pålegger ansatte meldeplikt om gaver, og om private kjøp fra leverandører Bydrift har avtaler med. Dette kan bidra til å hindre at ansatte kommer i situasjoner hvor det reises spørsmålet ved om kravene til habilitet er i varetatt.

Etter vår vurdering kunne opplæring i habilitet og etikk med fordelt vært en del av internopplæring i anskaffelser, som gjennomføres av FMD.

Kommunens policy er å inngå rammeavtaler sammen med flere kommuner, noe samarbeidet med VOIS muliggjør.

Rutiner for avrop på rammeavtaler

Rutinene innebærer at det er betingelsene i rammeavtalene som skal ligge til grunn for avrop på rammeavtalene. For bruk av VOIS rammeavtaler foreligger innkjøpsveiledere, som er fornuftig. Bydrift har også etablert rutiner for avrop.

Avsjekk av 6-8 rammeavtaler

Etter vår vurdering er rammeavtaler i Bydrift inngått av virksomhetsleder, som hadde fullmakt på avtaletidspunktet.

Kontroller av avrop i Bydrift viser etter vår vurdering at leverandørene behandles likt, og at bestillinger og kontroller av leveranser dokumenteres. I stor grad gjennomføres minikonkurransene iht. til rutinene med noen unntak. Unntakene er:

- Det lages ikke endringsmeldinger for alle tilleggsarbeider og endringer som entreprenørene betales for. Ved enkelte tilfeller har endringene i stedet vært tatt inn i referater fra byggemøter.
- Fastsatt skjema som skal brukes i minikonkurranser for å hente inn tilbud fra leverandør, og skjema for å inngå avtale med leverandør, har ikke alltid vært brukt.

Dette er avvik fra rutinene. En årsak til avvikene er manglende kunnskap om rutinene/manglende opplæring i rutiner.

Selv om det er tale om mindre oppdrag og hasteoppdrag, bør disse kunne dokumenteres, enten på fastsatt skjemaet eller på annen måte. Hasteoppdrag kan dokumenteres i etterkant. Dokumentasjon vil generelt sett forenkle etterfølgende kontroll, samt gi større sikkerhet for hva oppdraget går ut på, og hva Bydrift har forpliktet seg til overfor leverandører. Krav om dokumentasjon bidrar også til å redusere muligheter for misbruk.

Det er tatt i bruk ulike kontrollmetoder for å etterprøve leveranser. Etter vår vurdering er dette positivt. Samtidig er det ikke alle kontroller som blir dokumentert, det vises til leveranser av asfaltlegging som et eksempel. Bydrift kan med fordel søke å tilrettelegge for at alle kontroller systematisk blir dokumentert.

Det er positivt at Bydrift har rutiner for signering av timelister fra entreprenørene i prosjekter. Vi anbefaler at bydrift også etablerer rutiner for signering av timelister fra entreprenører når oppdrag skjer som ledd i den løpende driften.

For at Bydrift skal kunne kjøpe fra andre entreprenører enn de det er inngått rammeavtale med, er det ikke alene nok med samtykke fra entreprenørene Bydrift har avtale med. Innkjøpet må også følge reglene for anskaffelse i LOA og FOA og være basert på konkurranse.

Når det gjelder tildeling av oppdrag etter andre kriterier enn pris og gjennomføringsfrister, så bør Bydrift etter vår vurdering ved neste rammeavtaleinngåelse sikre en klar avtalehjemmel for å tildele oppdrag ut fra flere forskjellige tildelingskriterier. Slik kan behovet for fleksibilitet ivaretas, samtidig som Bydrift ikke opplever at det er påkrevd med aksept fra entreprenørene fra gang til gang. Bydrift kan eventuelt invitere til minikonkurranser med avvikende tildelingskriterier.

Kontroller av avrop på VOIS rammeavtaler viser etter vår vurdering at det varierer om avropene/bestillingene dokumenteres, herunder hva som er bestilt. Bestillinger bør alltid dokumenteres, da dette sikrer etterprøvnbarhet i forhold til hva som er bestilt og muliggjør kontroller av leveransen av andre enn bare bestiller. Dokumentasjon av bestillinger vil også gjøre kontroller av leveranser enklere.

Samtidig viser gjennomgangen at ikke alle bruker e-handel for å bestille, selv om leverandøren er aktivisert på kommunens e-handelsløsning. Årsaken er at det er tidkrevende å bestille varer fra enkelte leverandører på e-handel, samt at leverandørens netthandelsløsning er mer brukervennlig.

Gjennomgang av avropene viser etter vår vurdering at de fleste leveranser gjennomgås og kontrolleres. Dette er i samsvar med kommunens innkjøpsreglement og rutinene for kontroll av leveranser.

Imidlertid har ikke alle virksomheter dokumentasjon som viser at kontroller faktisk er foretatt. Dette er et forbedringspunkt.

Vedlegg

Dette vedlegget inneholder:

1. Revisjonskriterier.
2. Oversikt over rammeavtaler.

Kommunens delegasjonsreglement er brukt som kilde for å utlede revisjonskriterier. Som revisjonskriterier er brukt:

- Virksomhetsledere er ansvarlige for anskaffelser, herunder
 - Inngåelse av rammeavtaler.
 - Avrop på rammeavtaler.

Kommunens etiske retningslinjer er brukt som kilde for å utlede revisjonskriterier. Som revisjonskriterier er brukt:

- Ansatte skal unngå å komme i situasjoner som kan medføre konflikt mellom personlige og kommunens interesser.
- Ansatte skal si fra til overordnet om personlige interesser som kan påvirke avgjørelsen i sak vedkommende har ansvar for/deltar i behandlingen av.

Som kilde for revisjonskriterier er også brukt rammeavtaler inngått av Bydrift med entreprenører og leverandør av VA- materiell. Som revisjonskriterier er brukt:

- Enkeltoppdrag (timepriser) forespørres ved eget skjema pr e-post eller faks.
- Ved hasteoppdrag vil bestilling foretas pr telefon.
- Ved minikonkurranser sendes forespørsel på eget skjema pr e-post eller faks.

Som kilde for revisjonskriterier er brukt Bydrifts rutiner for avrop. Som revisjonskriterier er brukt:

- Konkurransgrunnlag skal inkludere fast satt skjema for minikonkurranser.
- Det settes en frist for innlevering av tilbud.
- Innkomne tilbud skal evalueres.
- Leverandørene skal orienteres om valg av leverandør.
- Et avtaledokument undertegnes av byingeniøren og valgt leverandør.

Som kilde for å utlede revisjonskriterier er brukt kommunens innkjøpsreglement. Som revisjonskriterier er brukt:

- Virksomhetene skal organisere innkjøpsvirksomheten slik at kravet til kontroll blir ivaretatt.
- Den som mottar varen plikter å kontrollere at varen eller tjenesten er mottatt/utført i overensstemmelse med bestillingen.
- Mottatt vare eller tjeneste bekreftes med signatur på følgeseddel (pakkeseddel, kjøreseddel, timeseddel e.l.).
- Kvittert følgeseddel arkiveres midlertidig i påvente av faktura.

1. Oversikt over rammeavtaler

Hver VOIS rammeavtale har en kontraktsverdi som overstiger EØS-terskelverdi og hver rammeavtale dekker mange kommuner. Estimert kontraktsverdi er derfor ikke oppgitt for hver av avtalene for Tønsberg kommune.

Rammeavtale	Utløpsdato	Varighet	Leverandør	Avtalepartner	
		Tall i parentes beskriver antall år eller måneder avtalen kan forlenges			
Møbler					
1	Kontor- / kantine- og konferansemøbler	31.12.2011	(+1)	Aage M & Office Center, Tønsberg	VOIS
2	Skolemøbler	31.12.2011	(+1)	Kinnarps	VOIS
3	Barnehagemøbler	31.12.2010	01.10.2008-31.12.2010	Lekolar AS (tidl. Brio)	VOIS
Forbruksvarer					
1	Kontor- og skolerekvisita Fritt skolemateriell	31.8.2011	(24 mnd)	Staples Norway AS	VOIS

2	Formings- og forbruks-materiell til barnehager, skoler og SFO	Avtale utløpt. Ny avtale trolig på plass februar/mars 2011.	(Antatt 2+1+1)	Lekolar AS (tidl. Brio)	VOIS
					VOIS
					VOIS
					VOIS
3	Diverse forbruksvarer	Avtale utløpt. Ny avtale trolig på plass medio november 2010.			VOIS
Bøker					
1	Skolebøker	1.7.2012	(1+1)	BS Norli Skole AS	VOIS
2	Bøker og media til bibliotek	23.5.2011	(2+1)	Biblioteksentralen AL	VOIS
Teknisk / IKT					
1	Kopi- / flerfunksjonsmaskiner	Avtale utløpt. Ny avtale trolig på plass medio november 2010.			VOIS
2	IT-utstyr	30.04.2011	(24 mnd)	DELL AS	VOIS
				ATEA AS	
				Itum Vestfold AS	
3	Telefoni: Fast og mobil	14.12.2011	(+1)	Telenor Norge AS	VOIS
Storhusholdning (en avtale)					
1	Brød og bakervarer	31.12.2010	1. 1.2005-31.12.2010	Nærbakst AS	VOIS
	Kolonialvarer / Grossist	31.12.2010	1.1.2005-31.12.2010	ASKO, Skjetten	VOIS

	Fiskeprodukter, ferske	31.12.2010	01.01.2005-31.12.2010	Brødrene Berggren AS, Sandefjord	VOIS
	Frukt og grønnsaker, ferske	31.12.2010	01.01.2005-31.12.2010	Meum Frukt og Grønt AS, Sandefjord	VOIS
	Poteter, alle produkter	31.12.2010	01.01.2005-31.12.2010	Meum Frukt og Grønt AS, Sandefjord	VOIS
	Meieriprodukter	31.12.2010	01.01.2005-31.12.2010	Tine Østlands-meieriet, Sem	VOIS
	Kjøttprodukter, ferske	31.12.2010	01.01.2005-31.12.2010	Gilde Norge BA, Tønsberg	VOIS
	Kjøkkenutstyr	31.12.2010	01.01.2005-31.12.2010	AE Storhushold AS, Larvik	VOIS
	Mineralvann	31.12.2010	01.01.2005-31.12.2010	Ringnes as Arendals bryggerier	VOIS
Helseprodukter og medisinske produkter og tjenester					
1	Farmasøytisk tilsyn	31.05.2011	01.06.2007-31.05.2011	Apokjeden AS, Lørenskog	VOIS
2	Legemidler	30.06.2012	(24 mnd)	Apotek1-kjeden	VOIS
3	Medisinske forbruksartikler	29.02.2012	(1+1)	Norengros Erik Tanche Nilssen AS	VOIS
4	Smittefarlig avfall	Avtale utløpt. Ny avtale trolig på plass fra 2011.			VOIS
5	Trygghetsalarm	31.12.2010	(+1)	Vakt og Alarm AS	VOIS
	Trygghetsalarmer				
	Servicetjenester hos bruker				

	Trygghetsalarmformidling			Hjelp 24 Glitne AS	
Biler					
1	Kjøp og leasing av biler	31.12.2011	(24 mnd)	Berthel O. Steen AS	VOIS
				Leaseplan Norge AS	
				RSA	
				Vestfold Auto AS	
2	Annonsering	Avtale trolig på plass fra 2011.	(1+1+1)		Fagenhet Kommunikasjon
3	Forsikring	30.06.2013	01.07.2009-30.06.2013	Kommuneforsikring	VOIS
				KLP Forsikring	
4	Kommunale låneopptak	31.12.2011	(1+1)	DNB NOR	BTV
				KLP	
				Kommunalbanken	
5	Næringsavfall	30.11.2011	(24 mnd)	Retura Wilhelmsen & Sønner AS	VOIS
6	Heisanlegg	31.12.2011	(24 mnd)	Reber Schindler Heis AS	VOIS
7	Asfalt og asfaltlegging	31.12.2010	Sesongene 2007-2010	HG Asfalt	VOIS
				Lemminkainen Norge AS	
8	Veimerking	31.12.2010		Cleanosol AS, Moss	VOIS
Teknisk sektor					
1	Strøm	30.03.2012	(1+1)	Alpiq Norge AS	VOIS
2	Filter til ventilasjonsanlegg	31.05.2012	(1+1)	VITO Teknisk entreprenør AS	VOIS

3	Fyringsolje	30.04.2011	(+1)	Statoil Norge AS	BTV
	Service fyringskjeler	30.04.2011	(+1)	Tønsberg Fyringservice Industri og Rørmontasje	
4	Drivstoff	31.07.2011	(+1)	ESSO Norge AS, Oslo	BTV
				Statoil Norge AS, Oslo	
5	Kjemikalier og polymerer til renseanlegg	30.04.2011	(2 år)	Kemetyl Norge AS	VOIS
				Kemira Chemicals AS	
				Ciba Norway	
Reiser					
1	Jernbanereiser	Løpende		NSB	BTV
2	TIMEekspressen	Løpende		TIMEekspressen	BTV

Gjeldende Bydrift- rammeavtaler (pr desember 2010):

Nr	Hva	Med Hvem	Gyldig til	Opprinnelig periode	Opsjoner	Årlig verdi
1	Asfaltlapping	Lindås og Lindseth	01.11.2011	01.11.2009 - 01.11.2010	TK, 1+1 +1 +1 år	3.767.435
2	Spyling	Spyleteknikk	09.09.2011	10.09.2007 - 09.09.2010	TK, 1 år	2.101.019
3	VA - Materiell	Brødrene Dahl	01.11.2011	01.11.2008 - 01.11.2011	TK, 1 + 1 år	2.611.673
4	Pukk og grus	Martin Haraldstad as	14.05.2010	01.01.2008 - 14.05.2009	TK, 1+1 år	474.520
5	Betong	Brødrene Dahl	01.06.2012	01.0.2009 - 01.06.2012	TK, 1 + 1 år	?
6	Tømming slamavskiller	Våle septikkservice	31.12.2012	01.01.2010 - 31.12.2012	TK, 1 + 1 år	390.719
7	Klær	Wenaas	26.01.2010	26.01.2010-26.01.2013	TK,1 år	374.829
8	Maskiner til anleggslag	?	31.09.2011	?	?	?
9	Konsulenter	Asplan, Cowi og Inf.tac	31.09.2010		TK,1+1	1.256.417
10	Entreprenører	Carl C Fon, Fadum og Bygg og maskin	31.09.2011		TK,1+1	33.480.358
11	Asfaltlapping/reasfaltering	Lemikainen	31.12.2010	01.05.2007 - 31.12.2009	TK,1+1+1	2.311.789
12	Lab - tjenester	Analycen og Vestfoldlab	31.12.2010	01.01.2008 - 31.12.2009	tk 1	382.236
13	Rørinspeksjon	Mortens Rørinspeksjon	01.01.2011	01.04.2008 - 01.01.1010	TK. 1 +1	751.059
14	Brøyting	Diverse	01.09.2012	01.09.10 - 01.09.12	tk 1+1	
15	Strømpekjøring	Kristian Olimb	01.03.2011	01.07.2008 -01.03.2010	TK 1 + 1	3.894.666
16	Vaktavtale PLC	TS ELEKTRO	20.01.2009			1.055.857

17	Kanalbrua	Vaktservice				
18	Servicetelefon					
19	Skadedyrbekjempelse	Tønsberg Skadedyr	31.01.2010	01.02.2009 31.01.2010	TK 1+1+1	59.705
20	El arbeider Kaldnes brua	Pet	oppsigelse			
21	hydraulikk arbeider Kaldnes brua	Service	oppsigelse			
22	Gartnertjenester	Strandman, H og S og Sten..	01.09.2011	01.09.2009 01.09.2010	TK 1+1+1+1 år	630.464
23	Oppmåling	KUT				
24	Fergedrift	Terje Salvesen/Kai Johansen			6 mnd opp	